

Het mussenboekje

van SINT-GILLIS

Laten we de mus opnieuw zijn plaats in de stad geven!

**De mussenpopulatie loopt in alle Europese hoofdsteden zorgwekkend terug!
Oorzaak? In grote mate het verdwijnen van zijn woonruimte en van het beschikbare voedsel
voor de mus en zijn jongen.**

**Mussen zijn echter uitermate waardevol: ze staan symbool voor de band tussen mens en natuur,
de band tussen generaties, brengen kinderen aan het dromen, het lachen en kirren.
De mus is de boodschapper die ons vertelt of we al dan niet correct omgaan met de natuur:
als de natuur het goed doet, doet de mus dat ook.
Wellicht is de mus een van de beste ambassadeurs van onze levenskwaliteit.**

Tal van eenvoudige oplossingen liggen voor de hand om de populaties ter herstellen!

**In dit mussenboekje lees je hoe je de mus kunt helpen opnieuw zijn plaats te veroveren
in onze tuinen en openbare ruimten.**

INHOUD

In dit mussenboekje wil ik me uiteraard van mijn beste kant laten zien. Dat spreekt. Hoe ik leef in de vier seizoenen hoef ik je niet te vertellen. En net zoals je vijf vingers aan één hand hebt, vind je hier, verspreid over vijf pagina's, tal van handige, makkelijke en pientere tips.

Dit mussenboekje is opgesteld door de Mussenwerkgroep: Pascale, Erik, Delphine, André, Nathalie, Françoise, Dominique, Martine, Véronique, Michel, Claudine, Régis, Christiane.

Het werd uitgewerkt door Anne Ponslet.

Voor de foto's gaat onze dank naar: Martine la Swift Lady, Virginie, Régis, Pascale en Erik, en voor het aandachtig nalezen naar Franck Hidvegi, Mario Ninanne, Eric Walravens en Sacha d'Hoop.

WIE BEN IK ?

Ik ben de huismus.

In de iconografie sta ik symbool voor de wulpsheid.

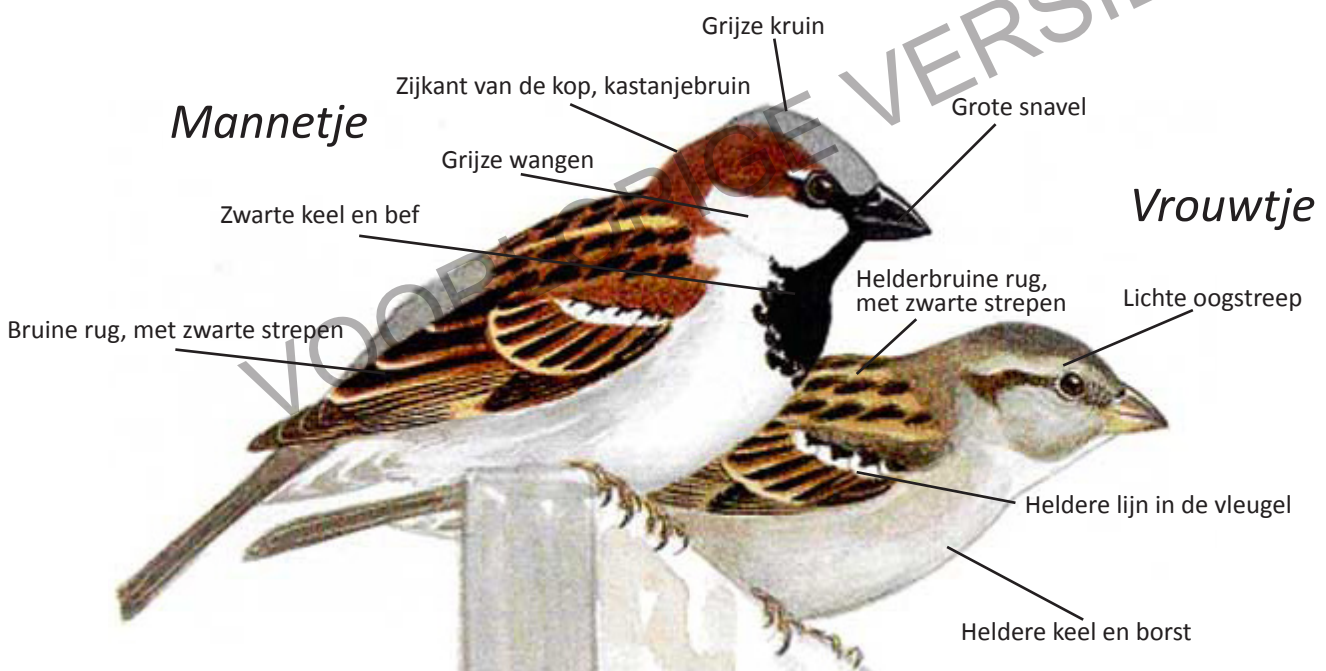
Wetenschappers noemen mij: de "Passer domesticus".

Ik maak deel uit van de familie der Passeridae.

Ik ben algemeen gekend. Je vindt me zowel in de stad als op het platteland.

Oorspronkelijk kom ik uit het Midden-Oosten, maar met de eeuwen heb ik alle landen van Europa en zelfs India en Rusland gekoloniseerd. Je vindt me ook in Amerika, Afrika en zelfs in Australië. Ik ben nagenoeg overal te vinden waar de mens gaat en leeft.

Ik ben een echte wereldburger.

Wist je dat een mus ...

- ongeveer 40 g weegt, evenveel als 3 noten?
- van het puntje van de snavel tot het uiteinde van het staartje ongeveer 14 cm meet?
- gemiddeld 4.000 pluimen telt?
- een grote snavel heeft om de zaadkorreltjes te malen?
- 80% van zijn tijd naar voedsel zoekt?
- als alles goed gaat tot 10 jaar oud wordt?

Wat je moet weten over mussen

- dat ze in groep, in kleine kolonies leven.
- dat ze steeds de nabijheid van de mens opzoeken.
- dat ze het hele jaar door ongeveer op dezelfde plek leven.
- dat ze in allerlei holtes wonen.
- dat ze over de grond huppelen en in een rechte lijn vliegen.
- dat hun zang zich doorgaans tot vrolijk, continu getjilp beperkt.

MUSSENWOORDSPEL

Verbind de woorden met wat ze voor de mus betekenen

Nestblijver

Kosmopoliet

Kuddedier

Sedentair

Opportunist

Commensaal

Zaadeter

Mus

Leeft in groep, zonder sociale structuur

Maakt van alle gelegenheden gebruik om zijn behoeften te bevredigen

Voedt zich met zaadjes

Leeft over heel de wereld

Lijkt op een monnik met zijn grijze kruin

Wordt in het nest door de ouders gevoed tot het kan vliegen.

Schrikt er niet voor terug om de mens te benaderen en zelfs mee aan tafel aan te schuiven.

Blijft zijn leven lang rondhangen in de buurt waar hij is geboren. Migreert niet.

MIJN LEVEN ALS MUS ... MET JOU

Januari, februari, maart - Regen, kou, wind, sneeuw, vorst en ook wel een keer de zon

Mussenkalender

Ook in de winter tijlpen we er lustig op los. We zetten daarmee ons territorium af en vertellen over onze ontmoetingen met mannetjes en vrouwtjes. Je zou wel eens versteld kunnen staan van de drukte die er in onze kolonie heerst!

Mijn voeding

Ik zoek voornamelijk zaadkorreltjes die je aan het eind van het seizoen nog kunt vinden: zaadjes van bloemen en aan rechtopstaande grasgewassen, zaadjes die op de grond zijn gevallen, zaadjes van bomen die nog aan coniferen, elzen of berken hangen. Drinken moet ik elke dag. De zaadjes maken me immers dorstig. Opportunist als ik ben, vind je me geregeld rond voederbakjes en zelfs in kippenhokken waar ik graantjes scharrel. Ik heb ook van andere walletjes leren eten zoals broodkrumels en keukenrestjes, ... maar dat is niet altijd ideaal voor mijn gezondheid.

Mijn woning

Zowel overdag als 's nachts wil ik me veilig voelen. Ik schuil in holen en doe mijn voordeel met de grootte van de groep om me te beschermen tegen roofvijanden: bepaalde grotere vogels die mijn eten willen stelen of katten die het op mij hebben gemunt en die overigens in alsmaar grotere getale voorkomen in de beperkte ruimte van de stad. Vandaar dat ik niets liever heb dan moeilijk toegankelijke verborgen hoekjes. Ik vind soms ook een rustplaats in een boom, een klimop of een altijd groene haag. Een afgedankt nest of nestkastje kan ook wel dienst doen. In de buurt heb ik graag water om me te wassen (óók in de winter), maar ook een plek waar ik een zalig zandbad kan nemen.

Mijn nakomelingen

Januari, februari: Al tijlpnd van het ochtendkrieken tot het vallen van de avond zetten wij, mannetjes, ons territorium af waar we willen nestelen. We zijn blij met allerlei hollen en voldoende grote holletjes waar we onze toekomstige kroost in kwijt kunnen. Dat mag onder de pannendaken, in een muur of in een nestkastje.

Maart: Wij, vrouwtjes, zijn verknocht aan het alsmaar hevigere getsjilp van onze aanstaande partner en laten ons verleiden door de aantrekkelijkheid van de gaten en gaatjes die hij voorstelt. Ons baltsgedrag krijgt meer vorm en wordt door de groep aangemoedigd. Nu is het tijd om het nest in te richten ... Weldra worden de eerste paartjes gevormd.

Een helpende hand?

Voederbakje (pagina 10)

De hoogste tijd om een voederbakje te plaatsen ... Als je dat niet al deed. En waarom niet meerdere, als je er de plaats voor hebt. Mussen moeten geregeld worden gevoed met diverse zaadjes.

Waterbakje (pagina 11) & zandbak

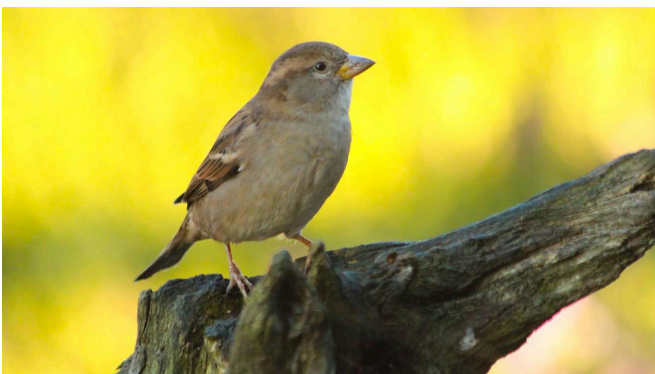
Plaats een bakje water dat je geregeld ververs en waarin de mus zowel kan baden als er uit drinken. Let op bij vorst! Plaats ook een bakje met zand waarin de mus zijn verenkleed een beurt kan geven.

Schuilplaats / nestkastje (pagina 12)

Iedere tijd van het jaar is geschikt om een nestkastje aan te brengen. Meerdere of collectieve als het kan; mussen leven immers in groep.

Aanplantingen (pagina 14)

Laat planten van vorig seizoen gewoon uitbloeien. Hun zaadjes vormen een lekkere hap op het mussenmenu. Laat loof (afgevalen bladeren, takjes, gemaaid gras) liggen in je tuin. Je maakt er de mussen gelukkig mee. Hark in maart ook je perkjes voor het zaaigoed. Plant op je terras wat kruiden.

MIJN LEVEN ALS MUS ... MET JOU

April, mei, juni - Regen, zacht weer, de natuur ontwaakt, zon, ...

Mussenkalender

Luister aandachtig naar ons lied waarin nu meer afwisseling zit: verleiding, verdediging van het nest, alarm. Let ook op ons haastig heen-en-weer gevlieg. We moeten de kleintjes immers voeden. We vliegen wel 10 tot 25 keer per uur aan en af.

Mijn voeding

Het zijn onze kuikens die we nu moeten voeden. Als volwassen mannetje of vrouwtje moeten we zodra de kuikens uit het ei breken de hort op om insecten te vangen. Die vormen immers een onontbeerlijke bron van proteïnen voor onze kroost. En uiteraard moet ik zelf de nodige zaadjes eten om het harde labeur aan te kunnen.

Mijn woning

Onze kolonie heeft altijd nood aan een schuilplaats. Sommige schuilplaatsen zijn ook geschikt om te nestelen. We bouwen ons nest in de gekozen ruimte: het nest wordt in de vorm van een bolletje gebouwd met gedroogd gras en verschillende andere gewezen materialen. In het midden brengen we zachte materialen aan om de eieren te beschermen: pluimpjes, stukjes wol, ... Voor de ouders zijn het nu bijzonder drukke tijden om al die kleine snavels te vullen. En bovendien moet het nest ook schoon worden gehouden.

Mijn nakomelingen

April: Bij de eerste leg tellen we 5 tot 6 eitjes: nu komt het er voor de ouders op aan al die eitjes uit te broeden. In het begin spendeer ik, het vrouwtje, de meeste tijd aan het broeden. Vervolgens wordt die taak evenredig verdeeld tussen de mannetjesmus en de vrouwtjesmus. Na 11 tot 14 dagen komen de eieren uit.

Mei: Wij, de jongen van de eerste leg, verlaten het nest na 12 tot 16 dagen. Gedurende de volgende 7 tot 10 dagen blijft een van de ouders ons met insecten en zaadjes voeden op de grond of hoog in de takken van de bomen. Ik, als vrouwtje, kan dan voor een tweede leg zorgen 5 dagen nadat de eerste kuikens zijn uitgevlogen.

Juni: Klaar voor een derde leg!

Een helpende hand?

Voederbakje (pagina 10)

Vul de voederbakjes aan. Ideaal in deze periode is een mengeling van zaadjes en meelwormen.

Waterbakje (pagina 11) & zandbak

Zorg het hele jaar door voor water en zand! Om te drinken en te baden in water en zand.

Schuilplaats / nestkastje (pagina 12 en 16)

Laat in je tuin in de buurt van de nestjes wat droog stro, restjes stof, pluimpjes liggen ... Evenals takjes en twijgjes die kunnen dienen bij het bouwen van het nest. Let op bij het renoveren van je woning: laat bestaande openingen vrij of plaats nestkastjes.

Aanplantingen (pagina 14)

Zaai in je tuin bloembedden en grasgewassen. Plaats op je balkon potbloemen en kruiden en specerijen in potten. Zorg voor voldoende klimplanten. Planten die insecten aantrekken zijn erg nuttig.

MIJN LEVEN ALS MUS ... MET JOU

Juli, augustus, september - warm, regen, wind, zon ...

Mussenkalender

In de zomer zijn we discreter en honkvaster: het is de ruitijd en dan vernieuwen we ons verenkleed. Om ons daarbij te helpen baden we veelvuldig in zand, stof, grind of droge aarde. Onze jongen zie je dan weer in groep de wereld rondom hen ontdekken waarbij ze tal van gedragingen leren: leven in groep, met andere soorten, omgaan met gevaar, etc.

Mijn voeding

Wij, volwassenen, zoeken zaadjes en insecten om ons en de jongen van ons laatste nest te voeden. Wij, jongen, dwalen rond in en buiten de kolonie op zoek naar interessante voedselplekjes. Onze tochten brengen ons naar andere buurten van de wijk en soms ook naar andere wijken.

Mijn woning

's Avonds voor zonsondergang komen onze verschillende groepen samen in de klimop, de wilde wingerd of de bomen die we ontmoeten tot slaapzalen waar het zeer levendig aan toe gaat. Sommige volwassenen, vooral vrouwtjes, slapen 's nachts in het nest wanneer er nog eieren of jongen zijn.

Mijn nakomelingen

Voor mij, als vrouwtje, kan er, vanaf midden juli, uitzonderlijk nog een vierde leg volgen.

Een helpende hand?

Voederbakje (pagina 10)

Vul de voederbakjes aan. De jongen hebben altijd nood aan insecten en zaadjes.

Waterbakje (pagina 11) & zandbak

Ververs het water waarin de mussen kunnen baden of waaruit ze kunnen drinken. Het kan immers heet worden! Een zandbakje doet het uitstekend bij de ververing.

Schuilplaats / nestkastje (pagina 12)

Zorg nog steeds voor voldoende bouw materiaal: droog stro, stukjes stof, pluimpjes, etc.

Aanplantingen (pagina 14)

Laat de planten in zaad komen. Dit is het geschikte moment om de tuin te onderhouden en te snoeien. Gebruik geen pesticiden (de mussen bekommeren zich wel om de luizen).

Vind je een uit het nest gevallen jong?

Plaats het, indien mogelijk, terug in het nest. Mama en papa mus nemen het dan weer over.

Neem, indien mogelijk, contact op met het dichtstbijzijnde vogelopvangcentrum:
02 / 521 28 50
of <http://vogelbescherming.be>.

Volg de aanbevelingen die je op de website vindt.

MIJN LEVEN ALS MUS ... MET JOU

Oktober, november, december - vallen van de bladeren, eerste sneeuw.

Mussenkalender

Je kunt nu zien dat de mussenkolonie zich echt thuis voelt in de wijk. Ze hebben meerdere voeder-, schuil- en slaappleatsen en plekjes om te baden en hun veren schoon te maken.

Mijn voeding

We voeden ons met zaadjes die we op de grond, in bomen en hagen vinden. Her en der pikken we nog een insectje mee. We maken dankbaar gebruik van de voederbakjes die ons ter beschikking worden gesteld; vooral wanneer er een rijke variatie zaadjes is te vinden die dagelijks wordt aangevuld.

Mijn woning

Om ons tegen de barre weersomstandigheden te beschermen en te slapen zoeken we allerhande schuilplaatsen op. Gaatjes, nestkastjes, oude nesten, groene hagen en een dichte klimop komen daarvoor in aanmerking.

Mijn nakomelingen

Wij, jonge mannetjes, onthouden waar potentieel vrije plaatsen zijn te vinden om een nest te bouwen en het volgend parseizoen onze jongen groot te brengen. Nieuwe nestkastjes binnen ons territorium zijn dan ook van harte welkom. Sommige vrienden-mussen durven ook wel uit te zwerven om het elders te proberen.

Wij, oudere mannetjes, beschermen onze holen en holletjes waar we eerder een nest bouwden.

Een helpende hand?

Voederbakje (pagina 10)

Vul de voederbakjes aan. Dit keer echter alleen met zaadjes.

Waterbakje (pagina 11) & zandbak

Breek het ijs zodat het water vrijkomt. Zorg er ook voor dat het zandbakje is gevuld.

Schuilplaats / nestkastje (pagina 12)

Ze vormen eveneens een schuilplaats wanneer het weer tegenzit en werden reeds opgemerkt door de jonge mannetjes als mogelijke nestplaats voor het volgende parseizoen.

Aanplantingen (pagina 14)

“A la Sainte Catherine tout bois prend racine”. Volgens dit oude Franse gezegde is eind november de ideale tijd om bomen, hagen en struiken te planten.

Vind je ergens een gewond vogeltje?

Om het alle kansen te geven om te genezen en opnieuw in het wild te worden uitgezet, bezorg je het zo snel mogelijk aan het dichtstbijzijnde vogelopvangcentrum:
02 / 521 28 50
of <http://vogelbescherming.be>.

Volg de aanbevelingen die je op de website vindt.

Een mazzeltje voor de mus: lekkere zaadjes vinden in de stad is geen sinecure. In een voederbakje gaat dat een stuk vlotter.

Nuttige tips

- Plaats het voederbakje zo dat er geen katten bij kunnen.
- Plaats elke dag net die hoeveelheid zaadjes die op 24 uur wordt geconsumeerd. Zo vermijd je schimmelvorming. Schimmels zijn immers giftig voor de vogeltjes.
- Geef de mussen het hele jaar door eten.
- Maak de voederbakjes geregeld schoon.
- Geef ze ook water. Zonder kunnen mussen niet!

Mussen zijn het hele jaar door zaadeters en jagen op insecten om hun jongen te voeden.

Hoe een voederbakje kiezen?

Om te vermijden dat ook duiven, eksters, kraaien en parkieten zich te goed doen aan al dat lekkers kies je best voor dit soort van voederbakje: de op te hangen silo is omspannen met een raster waar enkel kleinere vogels door kunnen.

Het merendeel van de voederbakjes kun je in de tuin of op het terras plaatsen. Opteer voor een ophangstelsel dat geschikt is voor jouw tuin of balkon.

Idealiter ga je voor een zaadsilo die je in een boom of aan een haak (die op zijn beurt in een muur is bevestigd) kunt hangen.

Op terrassen kun je de voederbakjes ook aan de muur bevestigen wanneer je ze niet kunt ophangen.

Welke zaadjes?

Ga voor een mengsel met zonnebloempitten. Mussen zijn er weg van en ze zijn bovendien het hele jaar door geschikt als voeding.

Als ook de jongen moeten worden gevoed (van april tot september) moet je ervoor zorgen dat de mussen ook insecten vinden voor hun jongen: ga dan voor een mengsel waarin ook levende of gedroogde meelwormen zitten. Of voeg ze aan je gebruikelijke mengeling toe.

Let op! Vetbollen en gebonden zaden zijn uit den boze: wanneer mussen grote hoeveelheden vet eten gaan hun bloedvaten samentrekken; wat uiteindelijk tot hun dood leidt. Netjes met vetbolletjes leiden ook vaak tot ongevallen. Hun pootjes kunnen immers in het netje verstrikt raken.

Waar laat je het water?

Heb je een tuin en ruimte zat? Leg dan een vijvertje aan. Heb je minder ruimte of slechts een terras? Plaats dan een schoteltje en waak erover dat het steeds goed is gevuld.

Huismussen zijn dol op water en ook andere vogels, zoals deze ringmus, weten het maar al te zeer te waarderen.

Waar haal je voederbakjes en zaadjes?

Voederbakjes vind je in alle winkels waar ze diervoeding verkopen. Je kunt ze ook online bestellen.

In diezelfde winkels vind je ook zaadjes in bulk of in zakken, met of zonder meelwormen, voor tuinvogels. In sommige winkels kun je ook bioproducten krijgen.

Voor je aan de slag gaat, moet je beslist eens bij ons aankloppen voor advies. Voor nadere informatie kun je ook steeds terecht bij de Mussenwerkgroep van Sint-Gillis.

Mijn mussenhuisje: Schuilplaats en nestje in een holletje of een nestkastje waar we met zijn allen veilig zijn.

Nuttige tips

- Een nestkastje kun je het hele jaar door plaatsen. Afhankelijk van het seizoen waarin je het plaatst, doet het dienst als nestplaats of als schuilplaats bij barre weersomstandigheden
- Mussen leven en nestelen in groep: in een nestkastje moet er dan ook plaats zijn voor meerdere families waarbij ieder over een eigen kamertje beschikt.
- Je hebt dus of een collectief nestkastje (met drie kamers) of een individueel nestkastje. Maar plaats er in dat laatste geval, indien mogelijk, meerdere.
- Het nestkastje moet in een vrije ruimte worden geplaatst, waar katten er niet bij kunnen, idealiter minimaal 3 meter hoog met een vrije aanvliegroute voor de mus.
- Gebruik vochtbestand, niet geschaafd, 1,8 cm dik natuurhout: lork, den, eik.
- Behandel het hout niet met toxische of insectenwerende middelen.

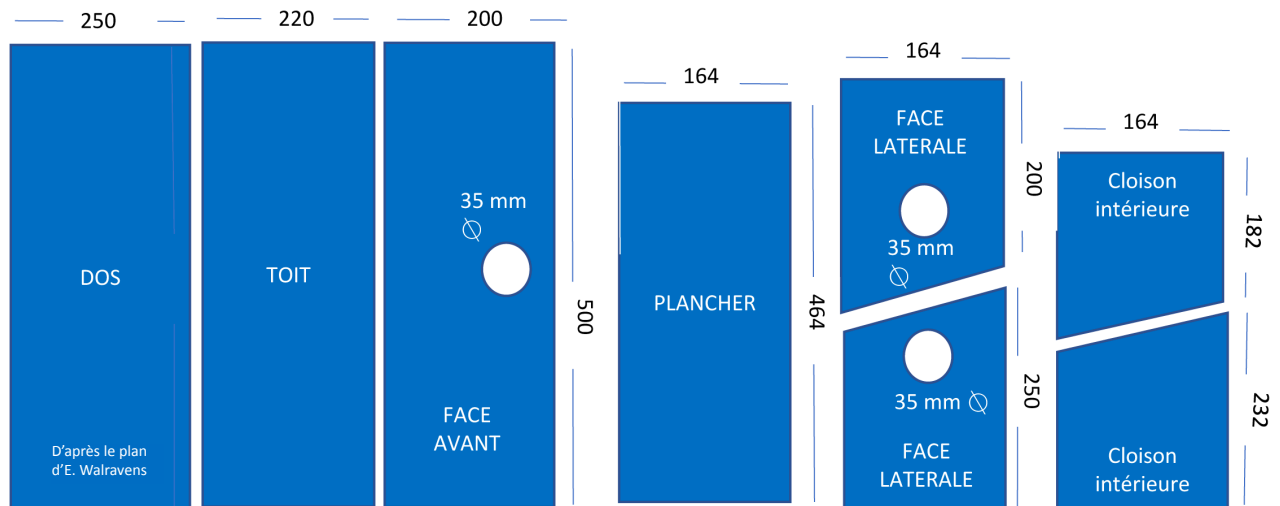
Welk nestkastje kiezen?

Een collectief nestkastje biedt plaats aan 3 mussenfamilies die elk over een eigen toegang beschikken.

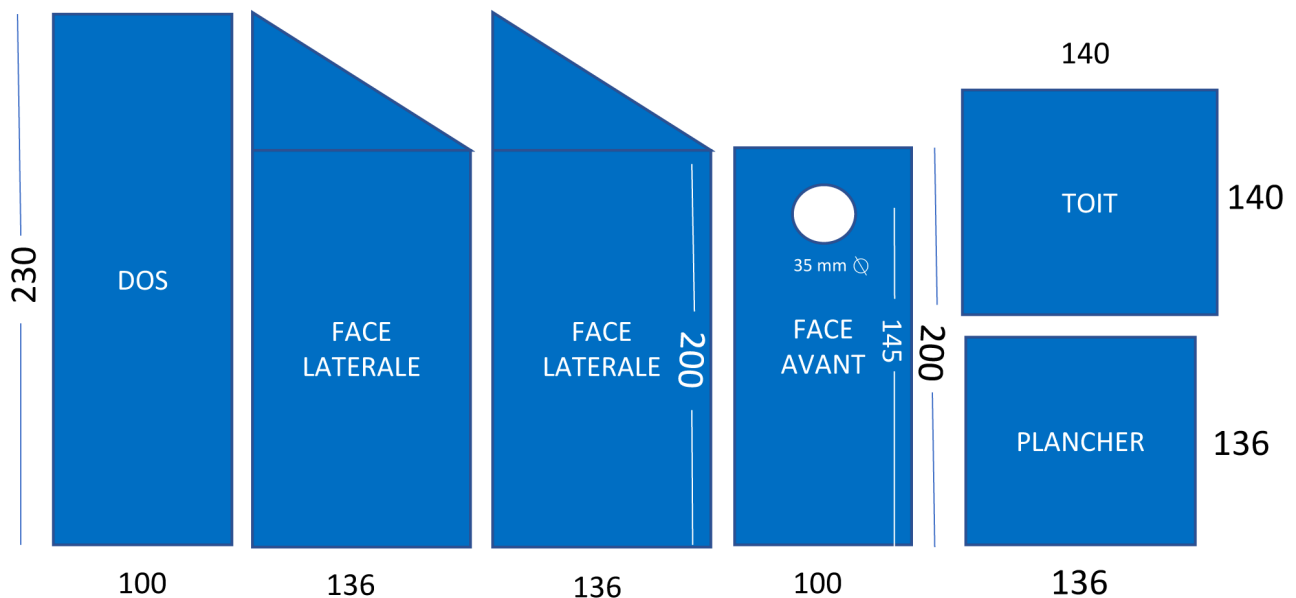
Het individuele model is wat eenvoudiger. Handige harry's kunnen met volgende plannen aan de slag.

Collectief model

Individuele model

Er bestaan ook betonnen nestkastjes voor mussen die je in een muur kunt inbouwen. Handig toch om te weten als je bouwt of verbouwt (zie STEEK EEN HANDJE TOE 1).

Waar vind je een nestkastje voor mussen?

In de speciaalzaak vind je kant-en-klare modellen. Je kunt ze ook online bestellen. Als je zelf aan de slag gaat, zorg er dan voor dat je het juiste hout gebruikt. Je vindt beslist wat je nodig hebt in de doe-het-zelfzaak of in een bouwmarkt.

Voor nadere informatie kun je ook steeds terecht bij de Mussenwerkgroep van Sint-Gillis. Aarzel niet om contact met ons op te nemen!

Mijn mussendieet: zadjes het hele jaar door, insecten in het voorjaar.

Nuttige tips

Gun jezelf ook wat! Zorg voor bloemen op je terras. Laat in een stukje van je tuin de natuur zijn ding doen. Breng wat plantjes aan rond de voet van een boom; ook al is dat in de straat en overal waar het kan ... en mag! Bedoeling is om de biodiversiteit maximaal te bevorderen, want dat komt ook de mus ten goede.

- Geef de voorkeur aan planten, heesters en bomen van bij ons want:
 - die produceren zadjes en/of dragen besjes of vruchten die voedzaam zijn voor de mussen
 - die trekken inheemse insecten aan die in de voortplantingsperiode onontbeerlijk zijn voor het voeden van de jongen.
- Bescherm of plant wintergroene of halfwintergroene hagen en struiken. Zij beschermen uitstekend tegen roofdieren en tegen de kou of de hitte.
- Gun ook wilde planten of 'zogenaamd' onkruid een plekje (in Brussel alleen al vind je meer dan 700 soorten).
- Laat bloemen 'in zaad' komen. Die zadjes vormen een uitstekende voedingsbron voor de mussen. Uit de zadjes die op de grond vallen, groeien dan weer nieuwe
- Ban chemische bestrijdingsmiddelen die de bodem en het grondwater vergiftigen, waardoor de insecten verdwijnen die tot voedsel van de jongen moeten dienen. plantjes.

Waar vind je plantjes en zaaigoed?

Plantjes en zaaigoed: in biologische boomkwekerijen, bij producenten van hoogwaardige biologische zadjes en in tuincentra met wilde planten.

Voor nadere informatie kun je ook steeds terecht bij de Mussenwerkgroep van Sint-Gillis.

Plantjes kiezen

Volgens de eigen middelen, de 'goesting' en de beschikbare ruimte.
Mogelijkheden zat weliswaar: hierna enkele lijstjes met musvriendelijke planten.

1. In de eigen tuin of in een groene ruimte met vrije toegang

In ons voorbeeld krijgt de rechterzijde in de tuin de meeste zon. Die is immers zuidgericht.

Dicht gebladerte:

Boompjes

- Eenstijlige meidoorn (1)
- Katwilg (2)
- Lijsterbes (3)

Kleine heesters

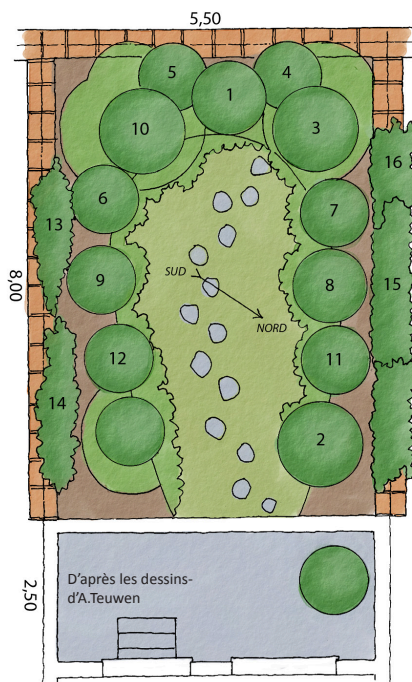
- Zwarte els (4)
- Wilde kardinaalsmuts (5)
- Gewone vlier (6)

Struiken

- Wilde kornoelje (7)
- Wollige sneeuwbal (8)

Naaldbomen :

- Gewone jeneverboom (9)
- Grove den (10)

Bloeiende planten:

- Bosanemoon
- Bosbes
- Knoopkruid
- Klaproos
- Margriet
- Duizendblad
- Sint-janskruid
- Blaasilene
- Zonnebloem
- Wilde kaardebol
- Akkerdistel

Grassenfamilie

- Wilde haver
- Tarwe
- Boekweit
- Rogge

Hagen en struiken :

- Gewone liguster (15)
- Sleedoorn (11)
- Vrouwelijke hulst
- Veldesdoorn (12)

Beuk

Haagbeuk

Klimplanten

- Wilde kamperfoelie (13)
- Grootbladige klimop (14)
- Bosrank (16)

Als er in je tuin nog andere wintergroene

bomen en struiken staan, vinden de mussen hierin beslist een goede schuilplaats om samen te troepen. En waarom geen mussentoppers zoals: braamstruiken en brandnetels !

2. Op een terras, een vensterbank of enige andere plek waar geen aarde is

Hierna een voorbeeld van een zonne- en half-zonneterras.

Potplanten

Op stengel

& struikgewasachtigen

- Dwergkers
- Vrouwelijke hulst

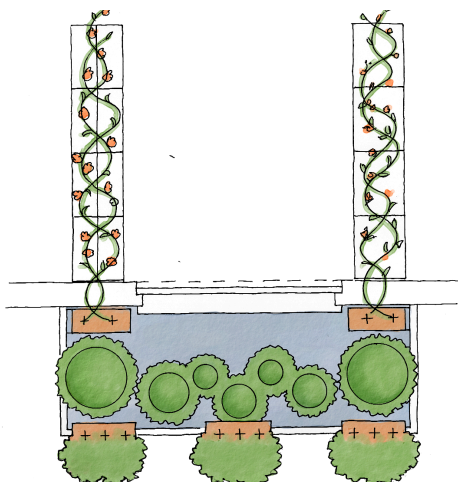
Aromatische soorten

- Dragon
- Rozemarijn
- Salie

Marjolein

Klimmende soorten

- Klimop
- Bosrank
- Wilde kamperfoelie

Potbloemen :

Winterharde of eenjarige soorten

- Herfstaster (bloemt in september)
- Helichrysum stoechas
- Vergeet-mij-nietje
- Tuingeranum
- Tijm
- Valeriaan

Voorjaarsbollen

- Wilde hyacint
- Wilde narcis
- Vroege sterhyacint
- Bostulp

Een metalen boog (plantengeleiders in boogvorm), latwerk/claustra of enige andere vorm van rekje is hier gepast.

Mijn mussentoeekomst:

Waar zijn toch al die openingen en gaten in muren en daken gebleven?

Verbouwen, isoleren, nieuwbouw ... waar ik ook kom, overal worden de gaten dichtgemaakt.

Houd bij het plannen en uitvoeren van de werken rekening met onze nest- en schuilplaatsen.

Wij maken je dan verder blij met ons gehuppel en getjilp.

Nuttige tips

Dacht je aan nieuwbouw? Je verbouwt om te isoleren, je woning wind- en waterdicht te maken of om een en ander te versterken? Hierna vind je enkele nuttige tips opdat ook de mussen verder kunnen genieten van hun nest- en schuilplaatsen.

- **Dak:** - Je kunt:
 - planken of randpannen (gevelpannen) plaatsen waarlangs mussen nog steeds toegang hebben tot je dak,
 - nestpannen in je dak inbouwen,
 - nestkastjes in de kroonlijst inbouwen.
- **Gevel:**
 - als je gevel is voorzien van steigergaten (gaten in de gevel waar in vroegere tijden de steiger aan werd bevestigd) zorg er dan voor dat die vrij blijven zodat mussen er kunnen blijven nestelen. Als ook het luikje voor die gaten nog aanwezig is, zet dat dan wat open zodat de mussen ertussen kunnen glippen.
 - breng extra nestkastjes aan onder de kroonlijst en langs de gevel. (zie STEEK EEN HANDJE TOE 2) of bouw in de gevel nestkast-stenen in.

Als je je nestkastjes op een hoogte van meer dan 5 meter plaatst, met de ideale gerichtheid (oost, zuidoost en zelfs noordoost), zorg er dan voor dat het toegangsgaatje wat groter is. Zo kunnen niet alleen mussen, maar ook gierzwaluwen hier terecht.

- **Muren :** Houd de klimop of wilde wingerd aan muren langs de gevel of in de tuin in goede staat. Vaak nestelen en schuilen hier niet alleen mussen, maar ook heel wat andere stadsvogels. Gewoon wat snoeien van de klimplant (die niet schadelijk is voor een droge, goed gemetselde muur in goede staat) geniet de voorkeur op het volledig wegknippen. Zo niet verliezen onze stadsvogels hun schuilplaats.

- Scherm bij het bouwen of verbouwen grote bomen, wintergroene hagen en rozenperken waar mussen zich veilig voelen zo goed mogelijk af.

Welke inrichting kiezen?

Afhankelijk van jouw plannen en noden is de keuze vrij ruim: van het vrijwaren van de bestaande openingen tot het creëren van nieuwe gaatjes en openingen die voor mussen aantrekkelijk zijn.

Bij bouwdeskundigen met een warm hart voor de natuur kun je altijd terecht voor gericht advies.

Waar vind je die elementen?

Informatie over nestkastjes vind je onder STEEK EEN HANDJE TOE 2.

Op de website <https://winkel.natuurpunt.be/vogelvoer-nestkastjes/nestkasten> vind je heel wat voorbeelden van nestkastjes en nestkast-stenen.-

Voor nadere informatie kun je ook steeds terecht bij de Mussenwerkgroep van Sint-Gillis.

Met mijn vriendjes kippen is het altijd lekker genieten van de graantjes, zaadjes, het water, het zand en hun dons voor mijn nest.

Nuttige tips

- Een klein stukje tuin volstaat: 4 tot 8 m², inclusief hoek en afsluiting.
- Houd minimaal twee kippen - ze zitten niet graag alleen - maar geen haan. Die is in een stadsomgeving immers verboden! Kippen leggen ook zonder haan eieren. Maar dat wist je wellicht.
- Het kippenhok moet van de grond staan om vocht te vermijden. Plaats het hok ook in de schaduw, uit de wind en bij voorkeur gericht op het oosten (waar de zon opkomt). Je moet een ruimte met roeststokken voorzien waar de kippen kunnen rusten en slapen, evenals een leghokje waar ze hun eieren kwijt kunnen. Als je tuin aan de weg ligt, kun je het hok maar beter veilig afschermen want de vos en de marter - ook in de stad - liggen op de loer.
- Zorg voor een kleine, afgerasterde ruimte rondom het kippenhok waar de kippen kunnen scharrelen en de mussen een stofbad kunnen nemen.

- Geef je kippen minimaal twee tot drie uur de vrije loop in je tuin waar ze kunnen jagen op slakken, luizen en ander ongedierte die in je perkjes rondwaren. Zorg er echter voor dat ze niet aan de moestuin kunnen want ook je sla vinden ze beslist lekker!
- Geef ze een dagelijkse portie graantjes. Ze recyclen met de glimlach je keukenafval en heel wat andere plantaardige en dierlijke restjes. De schaal van hun eieren plet je na gebruik fijn en geef je ze eveneens te eten. Zo leggen ze continu stevige eieren. Ze schenken je ook van de lente tot het einde van de herfst verse eieren. Vergeet ook de drinkbak niet zodat de kippen steeds vers water hebben.
- Geef je kippen een naam. Je zult zien, ze herkennen die al snel tot groot jolijt van groot en klein! Het zijn immers gezellige huisdieren die leven brengen in je tuin. Kinderen zijn er al snel dol op!

Je kippenhok en kippen kiezen

Je kunt in dierenzaken kant-en-klare kippenhokken in alle maten en gewichten kopen, maar je kunt ook zelf aan de slag gaan met een oude kast en zo je eigen hok bouwen.

Wat de kippen betreft, is de keuze ruim. Enkele tips: de Gele van Haspengouw, de Harco, de New Hampshire (dwergkippen) en de Leghorn, de legkip bij uitstek!

Waar haal je de kippen en het kippenhok vandaan?

- Bij de gecertificeerde kippenboer.
- Op speciale dierenmarkten zoals:
 - De donderdagmarkt in Halle.
 - De (jaar)markt in Ukkel aan het Sint-Jobsplein.
- Bij particulieren die je kunt vertrouwen of die je werden aanbevolen.

En wat het kippenhok betreft, daar vind je op het internet alles over wat je maar nodig hebt: van het eenvoudige bouwplan tot het meest excentrieke model over de kant-en-klare oplossingen.

Voor nadere informatie kun je ook steeds terecht bij de Mussenwerkgroep van Sint-Gillis. Voor je aan de slag gaat, moet je beslist eens bij ons aankloppen voor advies.

Sluit je aan bij ons project

De Mussenwerkgroep brengt buurtbewoners,
de wijkvereniging «Morichar en Transition», de vzw “Espaces et Coopération”
en het Maison Eco Huis van de gemeente Sint-Gillis rond de tafel.

Bedoeling daarbij is om al wie mee wil werken aan het versterken van de bestaande
mussenpopulaties een helpende hand te bieden.

Neem contact met ons op :
Maison Eco Huis, Fortstraat 33, Sint-Gillis, 02 533 95 90, moineaux1060@gmail.com

De Mussenwerkgroep - editie +1/2017

Design GRAFIES - 02 538 63 38